

Umhverfis- og auðlindaráðuneytið
Skuggasundi 1
101 Reykjavík

Reykjavík, 24.11.2020
Tilvísun vor: M-2020-353/ 00.11

Efni: Áform um ný lög um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda og áætlana

Vísað er í samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. 243/2020, um áform um ný lög um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda og áætlana.

Landsvirkjun hefur kynnt sér gögn um áformin í samráðsgáttinni og telur að heildarendurskoðun laga um mat á umhverfisáhrifum framkvæmda og áætlana með það að markmiði að auka skilvirkni í ákvarðanatöku og tryggja sem besta aðkomu almennings og annarra hagsmunaaðila að ferlinu verði til bóta, ef vel tekst til.

Landsvirkjun vill koma eftirfarandi ábendingum á framfæri fyrir vinnslu laganna.

Fram kemur að „Markmið lagasetningarinnar er að einfalda ferli mats á umhverfisáhrifum og samþætta við ferli skipulagsgerðar og umhverfisáhrifum áætlana auk leyfisveitingaferlis þannig að umhverfismatsferlið í heild sinni geti gengið hraðar fyrir sig“.

Núverandi ferli mats á umhverfisáhrifum hefur nýst vel að mati Landsvirkjunar til að draga úr neikvæðum áhrifum framkvæmda á umhverfi og stuðla að auknu samráði og samtali á milli aðila um umhverfisáhrif og mótvægisáðgerðir. Það sem helst hefur mátt bæta er skilvirkni í stjórnsýslu við framkvæmd laganna, má þar nefna til dæmis að tímafrestir séu virtir.

Við tökum því undir mikilvægi þess að auka skilvirkni með því að einfalda ferli mats á umhverfisáhrifum og huga að samþættingu við skipulagsferlið og leyfisveitingar sem byggja á niðurstöðu umhverfismatsins. Ef vel tekst til mun það bæði auka skilvirkni í stjórnsýslunni og bæta aðgengi almennings og annara hagsmunaaðila að ferlunum.

Mikilvægt er að huga að því að tryggja fagleg vinnubrögð og gæði þeirra gagna sem eru lögð fram. Einnig þarf að huga að verklagi tengt vali á valkostum og útfærslu rannsóknaráætlunar. Til dæmis gæti verið til bóta að fleiri en framkvæmdaraðili geti kært ákvörðun um matsáætlun eins og núverandi lög gera ráð fyrir. Matsáætlun er lögð fram í upphafi ferlisins og því gott tækifæri til að útkljá óvissu og ágreining sem upp gæti komið strax við kynningu á rannsóknáætlun og fyrirhuguðum valkostum. Með matsáætlun er settur rammi um framhald og megin inntak mats á umhverfisáhrifum. Á því stigi liggja fyrir áform um fyrirhugaða framkvæmd, staðsetningu hennar, umfang og samræmi við skipulagsmál. Því væri skilvirkara að kærufæri sé frekar virkt á þeim tíma. Í dag er framkvæmdin sú að kærueimild opnast ekki fyrr en við útgáfu framkvæmdaleyfis sem er síðast í ferlinu. Nýleg dómaframkvæmd (sjá m.a. dóm hæstaréttar í máli nr. 575/2016) hefur leitt til þess að við kærufæri tengt útgáfu framkvæmdaleyfis hafa annmarkar við matsferli leitt til ógildingar með þeim afleiðingum að endurtaka þurfi matið. Vart þarf að taka fram hversu íþyngjandi það er fyrir framkvæmdaraðila m.a. hvað varðar kostnað, tíma og þá miklu óvissu sem það hefur í för með sér. Það dregur verulega úr málshraða og skilvirkni stjórnsýslunnar og hefur verulega neikvæð og íþyngjandi áhrif.

Fram kemur að fyrirhugað er að í nýjum lögum verði kveðið á um eina matsskýrslu. Í dag er matsskýrsla í raun viðkomandi frummatsskýrsla auk athugasemda, umsagna og viðbragða

framkvæmdaraðila við þeim. Frummatsskýrslan er kynnt fyrir almenningi og öðrum en matsskýrslan er einungis send til álitsgjafar hjá Skipulagsstofnun. Ef þessar tvær skýrslur verða sameinaðar í eina væri matsskýrslan í raun kynnt sem endanlegt skjal. Koma þarf skýrt fram hvernig þær viðbætur sem felast í athugasemdum og umsögnum auk svara framkvæmdaraðila við þeim, væru meðhöndlaðar að loknum kynningartíma.

Varðandi samþættingu við leyfisferli þarf að huga að eðli og umfangi framkvæmda og því hvort að þær séu háðar fleiri leyfum vegna uppbyggingar en framkvæmdaleyfi. Má þar nefna að sækja þarf um virkjunarleyfi til Orkustofnunar til reisa og reka raforkuver. Undirbúningur stærri innviðafamkvæmda er langt ferli og mikilvægt að geta farið í gegnum mat á umhverfisáhrifum snemma í hönnunarferlinu til að geta brugðist við ábendingum um hvað betur má fara. Ef að fyrirhugað er að tengja matið við umsókn um framkvæmdaleyfi þarf að huga að gildistíma umsóknar og hvernig hún tengist afgreiðslu annarra leyfa sem að framkvæmdin er háð.

Þegar litið er til aðkomu almennings mætti huga að því að í dag er ekki gert ráð fyrir kynningarferli áður en tekin er ákvörðun um matsskyldu framkvæmda sem kunna að vera háðar mati á umhverfisáhrifum. Landsvirkjun leggur því til að skoðað verði möguleiki á kynningarferli með þátttöku almennings við ákvörðun um matsskyldu.

Virðingarfyllst,

Kristín Linda Árnadóttir
aðstoðarforstjóri

Jóna Bjarnadóttir
forstöðumaður umhverfis og auðlinda